

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การศึกษาเรื่อง ประวัติ พัฒนาการและรูปแบบของวงโปงลางวิทยาคารวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ ในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางมานุษยดุริยางควิทยา (Ethnomusicology) โดยรวบรวมข้อมูลจาก เอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากหัวข้อวิจัย จากแหล่งองค์ความรู้ ต่างๆและข้อมูลจากการปฏิบัติภาคสนาม และนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ เรียบเรียง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในรูปแบบเชิงพรรณนา วิเคราะห์ (Descriptive Analysis) เป็นความเรียง ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานตาม ขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.2 เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า
- 3.3 การจัดกระทำข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.5 การนำเสนอข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จากนั้น ได้วางแผนพร้อมทั้งกำหนดจุดมุ่งหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีวิธีดำเนินงานดังต่อไปนี้

3.1.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัย เช่น เอกสารเกี่ยวกับข้อมูล ของวงโปงลางของจังหวัดกาฬสินธุ์ เอกสารเกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้าน เอกสารเกี่ยวกับพื้นที่เป้าหมาย วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ศึกษาได้ วางจุดมุ่งหมาย ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทางเอกสาร คือ ทำการค้นคว้าหนังสือและเอกสารทาง วิชาการ การค้นคว้าข้อมูลผ่านสื่อจากอินเทอร์เน็ตและเอกสารทางวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับประวัติ ความเป็นมาของวงโปงลางจังหวัดกาฬสินธุ์ ตามแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

3.1.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านต่างๆ เพื่อเป็นการนำไปสู่ความรู้และเป็นการเชื่อมต่อของข้อมูลจากการค้นคว้าเอกสารข้างต้น โดยคัดเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ ประวัติ พัฒนาการและรูปแบบการแสดงของวงโปงลางวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

3.1.2.1 การสังเกตกิจกรรมต่างๆ (Observation) ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงของวงโปงลางวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยผู้วิจัยใช้การสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม พร้อมกันกับการบันทึกข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับการนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1.2.2 การสัมภาษณ์ (Interview) สัมภาษณ์บุคคลสำคัญ นักดนตรีและนักแสดง รวมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวงโปงลางวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อดังนี้ 1) เคยหรือปฏิบัติงานที่วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ อย่างน้อย 5 ปี และ/หรือ 2) มีประสบการณ์ในการ เล่นดนตรีในวงโปงลางวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ในยุคต่างๆ และ/หรือ 3) มีประสบการณ์ในการ แสดงหรือเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับวงโปงลางของวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ในยุคต่าง ๆ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลมีรายชื่อดังต่อไปนี้

1. นักดนตรีและผู้ให้ข้อมูลในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2526-พ.ศ.2530 ได้แก่ อาจารย์ชัยสิทธิ์ สนสุนัน คุณมณีศิลป์ แก้วศิลา และคุณไพโรจน์ แผงศรีจันทร์ และด้านการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน ได้แก่ อาจารย์มาลินี แก้วเงิน

2. นักดนตรีและผู้ให้ข้อมูล ในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2531-พ.ศ.2550 ได้แก่ อาจารย์นงเยาว์ ทฤษฎี อาจารย์นงนุช ทฤษฎี อาจารย์ทูลทองใจ ซึ่งรัมย์ อาจารย์อังกฤษ ไชยสิทธิ์ คุณจักรพงษ์ เพ็ชรแสน และด้านการ แสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน ได้แก่ อาจารย์เรืองชัย นากลาง

3. นักดนตรีและผู้ให้ข้อมูล ในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2551 – พ.ศ.2555 ได้แก่ อาจารย์อังกฤษ ไชยสิทธิ์ และด้านการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน ได้แก่ อาจารย์เรืองชัย นากลาง

การสัมภาษณ์เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลอีกวิธีหนึ่งที่สำคัญของการวิจัย ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้การสัมภาษณ์ 2 รูปแบบ คือ 1) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เป็นวิธีการที่ใช้ร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และ 2) การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ วิธีการสัมภาษณ์แบบนี้ ผู้ศึกษาจะกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้าแล้ว โดยคำถามจะมีลักษณะที่ต้องการ

คำตอบที่เฉพาะเจาะจง ในประเด็นที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของวงโปงลาง พัฒนาการและรูปแบบการแสดงของวงโปงลางวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์

สำหรับการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้วิธีการแบ่งยุคโดย เจาะจงตามคุณลักษณะสำคัญ คือ ผู้รับผิดชอบวงโปงลางในช่วงเวลานั้นๆ และใช้เกณฑ์พิจารณาการคาดคะเนความเป็นไปได้ในการแบ่งยุคตามหลักของ Guskey (2000 อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ ฎีกาขาว , หน้า, 165 - 167) ประกอบด้วยเกณฑ์พิจารณา 4 ด้าน คือ 1) ด้านความสอดคล้อง (Congruity) 2) ด้านความเหมาะสม (Propriety) 3) ด้านประโยชน์ (Utility) และ 4) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) และสามารถแบ่งระยะเวลาในการศึกษาออกเป็น 3 ยุค ดังนี้

1. ยุคแรก ระยะเวลาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2526 – พ.ศ.2530 (รวม 5 ปี)
2. ยุคกลาง ระยะเวลาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2531 – พ.ศ.2550 (รวม 20 ปี)
3. ยุคปัจจุบัน ระยะเวลาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2551 – พ.ศ.2555 (รวม 5 ปี)

3.2 เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษากำหนดเครื่องมือเพื่อใช้ในการศึกษา จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. แบบสังเกต (Observation form) ใช้ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม
2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบไม่มีโครงสร้าง
3. แบบตรวจสอบหรือบันทึก (Examining/records) เช่น อุปกรณ์ในการจดบันทึก

เครื่องบันทึกเสียงและบันทึกภาพ (Audiotapes and videotape) เป็นต้น

ผู้ศึกษาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาหรือความตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสังเกต (Observation form) ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม แบบสัมภาษณ์กลุ่ม และแบบตรวจสอบหรือบันทึก (Examining/records) โดยการนำไปให้ อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและนำกลับไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง ก่อนนำไปใช้จริง

3.3 การจัดกระทำข้อมูล

ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมและจัดกระทำข้อมูล ในระหว่างเดือน พฤษภาคม พ.ศ.2554 ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2556 โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เมื่อได้ข้อมูลจากสิ่งพิมพ์ เอกสารต่างๆ และข้อมูลภาคสนามแล้ว นำมาจัดหมวดหมู่โดยนำมาเรียบเรียงเชิงพรรณนา ดังนี้

3.3.1 เป็นข้อมูลเพื่อศึกษาประวัติและพัฒนาการของวงโปงลางวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์
จังหวัดกาฬสินธุ์

3.3.2 เป็นข้อมูลเพื่อศึกษารูปแบบการแสดงของวงโปงลางวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์
จังหวัดกาฬสินธุ์

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้

3.4.1 ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลมาเรียบเรียง ดังนี้

- นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาเรียบเรียง และแยกหมวดหมู่ของข้อมูล
ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ตั้งไว้ ทั้ง 2 หัวข้อ

- นำข้อมูลที่ได้จัดลงตามเนื้อหาในบทต่าง ๆ ตามหัวข้อวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
เพื่อเตรียมดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ในขั้นต่อไป

3.4.2 การวิเคราะห์และสรุปผล

- ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า และนำมาเรียบเรียงเรียบร้อยแล้ว
มาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 2 ข้อ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาถึงประวัติ และพัฒนาการของ
วงโปงลางวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ และ 2) เพื่อศึกษารูปแบบการแสดงของวงโปงลางวิทยาลัย
นาฏศิลปกาฬสินธุ์

จากนั้น นำมาเรียบเรียงในรูปแบบของการพรรณนาวิเคราะห์ เป็นความเรียงและสรุป
เป็นรายงานการศึกษาค้นคว้าต่อไป

3.5 การนำเสนอข้อมูล

ผู้ศึกษาจะนำเสนอ รายงานการศึกษาค้นคว้า ด้วยการเขียนพรรณนาวิเคราะห์เป็นรูปเล่ม
ที่สมบูรณ์ด้วยการแบ่งเป็นบทต่าง ๆ 5 บท ดังนี้

3.5.1 บทนำ

3.5.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.5.3 วิธีการดำเนินการวิจัย

3.5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ